

Osmo Lipponen

PAKISTAN KESKIPISTEESSÄ; alustus Paasikiviseurassa 24.3.2010

Kiitokset puheenjohtajalle ja Paasikiviseuralle kutsusta pohtia Pakistania ainakin tässä piirissä ja asettaa maa hetkeksi ansaittuun kansainvälisen politiikan tarkastelun keskipisteeseen.

Pakistan ei juuri ole ollut esillä kotimaisessa keskustelussa ja eikä vierailuja ole ollut vähään aikaan. . Ulkoasianvaliokunta kävi pari vuotta sitten vierailulla Pakistanissa ja on senkin jälkeen kiitettävästi seurannut Pakistania. Puolustusvaliokunta viime vuonna perui käyntinsä ja vieraili vain naapurissa Intiassa. Tapahtumien tempo ja muutokset ovat kuitenkin olleet melkoisia viimeisen puolentoista vuoden aikana.

Niinpä poliittiset Pakistanin suhteet ovat jääneet meppi Korholan hoitoon, joka uskontojen välistä dialogiaan edistäessään pääsi tapaamaan maan koko poliittisen johdon viime vuonna. Erkki Liikasen ja Kalevi Kivistön SPR-matka muutama viikko sitten oli kunniamaininnan ansaitseva ja ilmeisen informatiivinen.

Kun etsimme sopivaa päivää tähän tilaisuuteen emme osanneet arvata, että tänään Washingtonissa päättyvät Pakistanin ja USAn väliset erittäin tärkeät neuvottelut. Onkin hyvä katsoa hieman taustaa maiden suhteissa tarinan edetessä. jotta paremmin muistamme mistä tänäänkin on kyse..

Olemme raportoineet Islamabadista varsin paljon sisäpoliittisesta ilanteesta, Kiinan suhteista, alueellisesta yhteistyöstä , Keski- ja Etelä-Aasian yhteyksistä, kaasun- ja öljyputkista ja logistiikasta. Paasikiviseurassa on yleensä ollut aikalailla raporttiemme kuluttajia,. joten Suomen ja Pakistanin suhteet, EUn ja Pakistanin suhteet, tarkemmin sisä- ja talouspolitiikka, humanitaarinen tilanne ja maan sisäisen terrorismin käsittely jää puheenjohtajan ennakkoon lupaamaan keskusteluun.

Etelä- ja osin Keski-Aasia on mielenkiintoisessa muutosvaiheessa, jossa vanhat vastakkain asetelmat alkavat lientyä ja maiden suhteissa on positiivista liikettä. Erityisesti keskeisten alueen maiden Kiinan ja Intian linjauksiin on tullut yhteistyö-hakuisuutta. Maat ovat vielä silloin tällöin pulpahtavasta retoriikasta huolimatta panneet jopa asevoimansa yhteistyöhön. Molempien ensisijainen tavoite on turvata vuosia jatkunut nopea ja vakaa taloudellinen ja sosiaalinen kehityksensä edelleen, joka edellyttää alueellista ja sisäistä vakautta

Myös USA ja Afganistan ovat olleet viimeaikoina liikkeellä ennakkoluulottomasti.

Alueen vakaata kehitystä uhkaa Pakistanista ja Afganistanista toimivat ääriliikkeet ja niiden terrori-iskut naapurimaihin sekä fundamentalismin levittäminen. Niiden suuret muslimiväestöt ovat ääriliikkeiden aktiivisen toiminnan kohteena. Sekä Kiinan, että Intian talouden ja alueelliset kehityssuunnitelmat perustuvat myös koko alueen raaka-aine -sekä energiavarojen sekä logistiikan tehokkaaseen hyödyntämiseen. Tämänkin onnistumiselle Pakistanin ja Afganistanin resurssit ja vakaat ovat välttämättömiä.

Pakistan on jäänyt vähemmälle alueen myönteisestä taloudellisesta ja sosiaalisesta kehityksestä. Ulko- ja turvallisuuspoliittisesta konseptistaan, vanhoista uhkakuvistaan, liittolaisuuksistaan ja suurvalta-asemastaan kiinnipitävä Pakistan on muiden liikkuessa nyt vuosikymmeniin suurimpien ulkoisten ja sisäisten muospaineiden keskellä - miten saada Pakistan alueen muutokseen mukaan ja jakamaan liennytyksen tuomia etuja - on kysymys, johon haetaan eri puolilla tiiviisti vastauksia. Vuosikymmeniä on uhrattu kaikki mahdollinen varustautumisen ja suurvalta-aseman turvaamisen hyväksi. Pääministeri Bhutton lausahdus

1974 Intian räjäytettyä ydinpommin:” Syömme vaikka ruohoa saadaksemme ydinaseen. ”– oli ylilyönti mutta kuvaava.

Mutta myös Pakistan on antanut myönteisiä signaaleja uusista linjauksista.. Ensimmäiset taliban ja Al Qaidan johtajat on pidätetty Pakistanissa ja Intia ja Pakistan ovat palanneet virallisesti neuvottelupöytään Mumbain terrori-iskuun katkenneisiin keskusteluihin, vaikka jatkoagenda jäikin auki ensipalaverissa..

Pakistanin uusien toimien uskottavuutta tullaan kuitenkin punnitsemaan tarkkaan, onhan se ainakin neljä kertaa pettänyt johtajiensa -90-luvun alun jälkeen päätukijalleen USAlle antamat sitoumukset lopettaa talibanien, USAlle sodan julistaneen Al Qaidan, ja eräiden muiden terroristiryhmien tuki ja toiminta alueellaan jo YKn päätöslauselmien mukaisesti. Kriittisyyttä lisää se, että Pakistan on kyllä pyrkinyt lunastamaan kaiken mahdollisen avun mitä vastikeeksi sen sitoumuksista on luvattu.

Uskottavuuden puutteesta esimerkkinä eilen eräs brittilehti julkatoi Kai Eiden katsovan talibanjohtajien pidätyksien Pakistanissa olevan vain yritys sabotoida Kabulissa joidenkin taliban ryhmien kanssa käytäviä neuvotteluja.

Pakistanin sisäinen tilanne on tänään erittäin vaikea, sitä pahentaa maan talouskriisi, jossa on ajaututtu IMF:n ja WB:n ohjaukseen. Mutta talouskriisi on nähty sekä mahdollisuutena, että uhkana myönteiselle kehitykselle alueella. Se on mahdollistanut yrityksen keskittyä talouden ja sosiaalisten rakenteiden korjaamiseen uudella intensiteetillä. asettamalla varsin tavanomaisia avun ehtoja Pakistanille. Turvasektorin ja terrorismin vastaisen taistelun auttaminen yritetään taas rajata omaksi paketikseen. Talouskriisin nopeuttama köyhyyden ja sosiaalisten ongelmien kumuloituminen on tarjonnut ääriryhmille ja niiden räjähdysmäisesti kasvaneelle terrorille tilaisuuden lisätä sekasortoa ja iskeä yhteiskunnan perusrakenteisiin, valtion uskottavuuteen ja levittää omaa otettaan. Ääriliikkeiden vahva media, moskeija-saarnat ja edelleen nopeasti kasvavalla madrassalaitos auttavat tukevat ääriliikkeiden tavoitteita ja toimintaa saumattomasti..

Terrori-iskujen määrä on miltei kaksikymmenkertaistunut vuodesta 2006. Viime vuonna terrori-iskuja oli jo lähelle 5000. Yksistään Islamabadissa ja Rawalpindissa estettiin lisäksi poliisin mukaan pari sataa valmisteltua iskua.

Jotkut ovat jo maan nykyisen takia julistanet Pakistanin maailman vaarallisimmaksi maaksi, toiset pelkäävät sen olevan seuraava romahtanut valtio ja sen ydinaseiden joutuvan väärin käsiin. Pakistanin ydinaseiden isän tohtori Khanin äskeiset haastattelulausunnot ydinaseteknologian myynnistä Iranille ja yrityksistä myydä sitä Saddamille 1990 ovat vahvistaneet uudelleen pelkoa ydinaseteknologian ja mahdollisesti aseiden kaupasta ja turvallisuudesta.

Pakistanissa myös uskotaan ulkopuolisten voimien pyrkivän maan hajoittamiseen. Baluchistanin irrottamispyrkimyksien tukemisesta on syytetty jo hallitustasoltakin Intiaa, Venäjää ja Israelia.

Jotta estettäisiin maan ajautumisen syvempään kriisiin, kansainvälinen yhteisö onkin ryhtynyt mittaviin Pakistanin tukitoimiin, joita tullaan tarvitsemaan vielä pitkään. Pakistaniin panostamista korostavista monista kannanotoista viimeisimpiä on Millibandin ja Bildin yhteinen lausunto, jossa korostettiin Pakistanin tärkeyttä ja vaadittiin käytännön tasolla EUn edustautumisen ja toimien vahvistamista Islamabadissa.

EU valmisteleekin parhaillaan EU –Pakistan huippukokousta ja hakee omaa vahvempaa roolia Pakistanin yhteistyöhön ja avustamiseen.

Myös USA, Saudiit sekä Gulfin maat ovat reivanneet politiikkaansa alueella ja erityisesti Pakistanin taliban- ja Al Qaeda-roolin suhteen. Afganistanissa ja Pakistanin heimoalueilla on koulutettu Pakistanin suojeluksessa joukoittain Al Qaidan terroristeja ja taistelijoita, jotka on lähetetty takaisin kotimaihinsa Saudi-Arabiaan, Gulfin alueelle, Irakiin, Jemeniin, Somaliaan ja muualle eri puolilla maailmaa.

Afganistanin rauhoittamisen kumuloituvat vaikeudet ja tappiot, Pakistanin ja Afganistanin molempiin suuntiin vuotava raja sekä Pakistanin pitkään alueellaan sallima ja tukema talibanien toiminta on mennyt lopullisesti yli Pakistanin vanhojen tukijoiden, erityisesti USAn sietorajan. Monet puhuvat jenkki-administraatiossa avoimesti kaksilla korteilla pelaamisesta, tuen kiristämisestä ja lupausten pettämisestä. Toistetaan pohjoisen allianssin johtaja Dostumin kuulua lausumaa: ”Talibanit eivät kestäisi vuotta ilman Pakistanin tukea.”

Pakistanin sisäinen tilanne on antanut USAlle ja muille muutosta vaativille mailta mahdollisuuden viimein paremmilla ruuveilla painostaa Pakistania pitämään lupauksensa . Amerikkalaiset ovat erityisesti osoittaneet uudenlaista määrätietoisuutta neuvotteluissaan Pakistanin johdon ja sotilasjohdon kanssa. Korkean tason vierailuvaihtoa ja konsultaatioita on pari kertaa kuussa. Parhaillaan on meneillään erittäin mielenkiintoinen ulkoministerin ja armeijan komentajan vierailu USAssa. Se on oletettavasti vielä uusi iltalypsy jo sovittujen avustusten lisäämiseksi.

Pakistanissa on varmasti riittävästi analyttistä kykyä nähdä yhteiskuntansa tulevat haasteet, ja kaikki ainakin myöntävät päivän hälyttävän sisäisen ja taloudellisen tilanteen. Väistämättömän edessä aggressiivisella diplomatialla pyritäänkin saamaan taas kerran korkein mahdollinen hinta mahdollisimman pienin askelin valtavirtaan liittymisestä. USAn ohella Pakistan on jo onnistunut sitomaan useimpien keskeisten valtioiden johdon tiiviiseen dialogiin, sen ongelmien ratkaisusta. Prosessi sellaisenaan korostaa maan kansainvälistä roolia. Pakistanin ystävät ja sen ympärillä pyörivät neuvottelut on ollut hyvä osoitus tästä onnistuneesta taktiikastaan.

Suurvalta Pakistanin BKT on liki 30% pienempi, kuin Suomen. Pakistan ei ole tähänkään asti pysynyt ilman ulkomaista tukea mukana varustelukilvassa. Intian talouden vahva kasvu tulee tekemään nykytasaisen varustelukilpailun Pakistanille enenpitkää mahdottomaksi., tulee tukea liittolaisilta tai ei. Ydinaseita on jo yli 80 mutta Pakistanin armeijan päivän akuutti ongelma on, ettei sillä ole riittävästi varustusta ja koulutusta talibanien liikkuvaa sodankäyntiä vastaan..

Mittavaa ulkomaista tukea tarvitaan jatkossa, jotta sekä sosiaali- että turvasektorin tarpeet pystyttäisiin pitämään edes likimain nykytasolla. Alueen tulevaisuuden pohtijat ovat varsin tietoisia, että Pakistanin kontrollimattomasti kasvava väkiluku ylittää ensi vuosikymmenellä 300 miljoonaa. Maa tarvitsee valtavia investointeja energia- ja muuhun infrastruktuuriin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Ympäristöongelmat ja erityisesti jokien virtaaman väheneminen uhkaavat maan talouden peruspilaria maataloutta.

Intian kanssa ollaan edelleen tilassa, jossa Pakistanin armeija on keskitetty, pääosin Intian vastaiselle rajalle. Joukoissa pidetään täyttä taisteluvalmiutta koko ajan yllä. Ennen rajan rauhoittamista ja sen tuomaa mahdollisuutta armeijan supistamiseen, määrä syö laatua varustelussa..

Afganistan ja Pakistanin heimoalueet ovat edelleen Pakistanin suunnitelmissa viimeinen puolustuslinja - alue, jolle tarvittaessa vetäydytään. Tavoite on kuluttaa Intian joukkoja

alueilla, jossa muitakin suurvaltoja on kulutettu ja hakea parempia ehtoja sodan lopettamiselle. Ydinaseiden hankinnan ja ensi-iskun strategian omaksumisen jälkeenkään Afganistan-suunnitelmista ei ole luovuttu..

Pakistan on kouluttamalla ja materiaaliavulla tukenut myös Kashmirin separatistien terrori- ja sissijoukkoja. Niitä Pakistan käytti menestyksellisesti aloittamaan Kargilin ylängön sotatoimet Intiaa vastaan. Silloin oltiin maiden välillä ensi kertaa lähellä ydinsotaan

Ajettaessa Neuvostoliittoa Afganista ulos USA loi Pakistanille sotilas- ja tiedusteluyhteistyön rahoitusmuotoja, joissa rahaa lennätettiin konteittain sisään ja sitä käytettiin ilman kontrollia kaiken kirjanpidon ulkopuolella. Monet öljyntuottajamaat harjoittivat samantyyppistä rahan holvaamista Pakistanin kautta Afganistanin taisteluja tukemaan.

Rahaa päätyi ilmeisesti enemmän Pakistaniin kuin mujahidiineille ja heidän taistelunsa materiaaliseen tukemiseen. Rahalla luotiin myös toimintoja, jotka ovat jääneet elämään omaa elämääns. Rahamäärät ovat käsittämättömän suuria. USA antoi \$ 6 mrd ja saudit toisen mokoman. Koska raahaa tuli muiltakin valtioilta, valtioilta tuli ilmeisesti ainakin \$ 15 mrd. ja valtava määrä aseistusta päälle. Ohjuksia annettiin niin paljon, että niitä ostettiin Neuvostoliiton vetäytymisen jälkeen sadoilla tuhansilla takaisin talibaneilta. Miten paljon Pakistanin tiedustelupalvelu välitti Al Qaidan ja ulkomaisten uskonnollisten järjestöjen ja rahastojenvälittämää rahaa järjestelmällisesti talibaneille Pakistanissa kerättävää rahaa on vaikea arvioida.

Ei-valtiollisen rahan virta ulkoa jatkuu Pakistanin kautta Afganistaniin. Pakistanissa on arkipäivää vuosikymmeniä jatkuneet kymmenyksien maksut basaareissa ja muut ensimmäisen Afganistanin sodan aikana syntyneet rahoituskanavat elinkeinoelämästä, joista ei pääse irti ilman terveyshaittoja. Ääriliikkeiden toiminta kattaakin koko maan, vaikka turvallisuusviranomaiset väittävät vain tiettyjen alueiden olevan terroristien pakkoveron ja tukitoiminnan kohteita.

Ulkomaisella rahalla ja sitä kanavoineella tiedustelupalvelullaan Pakistan solmi suurimpaan osaan talibaneja kiinteän yhteistyökumppanuuden ja onnistui tekemään Afganistanista osan omaa reviiriään. Vaikka taliban-hallitus ei ollutkaan sellainen helppo yhteistyökumppani, mitä Pakistan oli olettanut, sitä tuettiin loppuun asti, ja yhteydet olivat viimeaikoihin asti tiiviit.. Tämä on johtanut toistuviin kärhämöihin USAn kanssa. Kovin uhkaus oli puolustusministeri Armitagen loosunki 9/11 aikaan USAssa vierailulle olleelle Pakistanin turvallisuuspalvelun komentajalle. Pommitamme teidät takaisin kivikaudelle, ellette viimein lopeta Al Qaidan ja talibanien tukemista.

Pakistan vetikin tuolloin heti Afganistanista sotilaansa ja kouluttajansa, jotka vastasivat lentokoneista, panssareista ja talibanien muusta vaativasta kalustosta. Koalition tietojen mukaan muu yhteistyö jatkui entisellään. Talibanien vetäytyttyä avoimesta rintamataistelusta, sen Pakistaniin siirtyneiden johto-, koulutus ja logistiikkatoimintojen merkitys vain korostui koalition vastaisissa toimissa..

Seuraava kriisi liittolaisten välillä oli mutamaa vuotta myöhemmin, jolloin taas kerran Pakistania palkittiin hyvistä lupauksista julistamalla se Naton ulkopuoliseksi tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi. Vuosina 2002 – 2008 USA antoi Pakistanille yli \$ 10 mrd sotilas- ja muuta apua korvauksena terrorismin vastaisesta taistelusta, vaikka talibanit ja Al Qaida toimi hyvässä yhteistyössä ainakin Pakistanin tiedustelupalvelun kanssa ja rajan yli edelleen vuoti joukkoja ja materiaalia Afganistaniin. Talibanien johto liikkui vapaasti Pakistanissa ja samaa väitetään Al aidan johdosta. Mitä muut ovat antaneet apuna, siitä ei ole selvää kuvaa mutta saudien ja emirattien rahoitus Pakistanin turvallisuussktorille on jatkunut koko ajan.

Kuvaavaa Pakistanin asenteille oli sekin, että koalition syrjäyttäessä talibanhallinnon Pakistanin asevoimat joutui sisäiseen konfliktiin. Ilmavoimat ja laivasto eivät halunneet USAn ja koalition käyttävän Pakistanin maaperää Afganistanin logistiikkansa hoitamiseksi. Maan sisäinen mielipide oli myös koalition toimia vastaan. Musaraf onnistui lopulta pakottamaan kaikki ruotuun. Terrorismin vastaisesta taistelusta Pakistanille koituvista kustannuksista USA maksoi 2008 - 2010 \$ 700 milj./vuosi. Ensi vuodeksi korvaus nostettiin juuri 1,2 miljardiin \$.

Talibanhallinnon kaaduttua Kabulissa ja kärsittyä valtavia tappioita, menetyksiä korvaamaan tuotiin Pakistanista nopeasti taistelijoita lähinnä madrassoista. Pakistanin madrassoista oli siihen (vuoteen 2001) mennessä tullut jo 60 000 taistelijaa Afganistaniin. Tänäpäin madrassat, joiden lukumäärä jatkaa nopeaa kasvuaan ja joissa on liki 2 miljoonaa oppilasta, ovat tuottaneet Afganistaniin ja heimoalueille vähintään saman määrän taistelijoita ja uusia itsemurhauskujen tekijöitä lisää.

Amerikkalaisille talibanien ja Al Qaidan ohjaamien madrassojen valvontaan saattamisesta annettua lupausta ei ole täytetty. Raja vuotaa edelleen lisäjoukkoja ja materiaalia Pakistanista ja ympäri maailmaa. Vaikka Afganistanin talibaneilla olisi vain kevyttä aseistusta, lukumääräisesti heitä on divisioonittain. Tuollaisen joukon huolto ei tapahdu vain koalition kuormastosta. Talibanien PR tosin ylläpitää tehokkaasti Neuvostoliittoa polvilleen ajettaessa luotua myyttiä voittamattomista jihadistista taistelijoista, jotka ottavat aseensa vastustajilta. Todellisuushan oli ja on aivan muuta.

Rajan vuotaminen, koalition tappioiden kumuloituminen ja USAn yleisen mieleipiteen kääntyminen sotaan vastaan ja nousu presidentinvaalien keskeiseksi teemaksi nosti jo USAn edellisen administraation ärtymystä. ja johti uusiin avauksiin, myös Intian suuntaan, joilla Pakistania haetaan ruotuun. Pakistanin talouden ja sisäpolitiikan vaikeudet ovat antaneet siihen mahdollisuuden.

Ensin USA ja Saudit ajoivat läpi läpi sopimuksen uusista vaaleista ja Benazir Bhutton ja Nawaz Sharifin paluusta maahan. Bhutton puolue PPP voitti ja muodosti hallituksen. 2008 koitti aika myös Musarafin luopumisen vallasta ja Bhutton lesken Zardarin valinta uudeksi presidentiksi. Amerikkalaisten toive demokratian normalisoitumisen ohella oli myös armeijan saaminen paremmin kontrolliin.

Ns. demokraattisen hallituksen pari ensimmäistä vuotta ovat olleet erittäin vaikeita. Sisäpoliittinen uskottavuus on romahtanut ja presidenttiä kammetaan vallasta kaikin keinoin. Suhteet armeijaan ovat olleet vaikeat ja oppositio on pyrkinyt mielenosoituksin kaatamaan hallituksen. Pakistanin talouden romahtaminen 2008 -9 pakotti kansainvälisen yhteisön laajoihin avustustoimiin. Syynä ei ollut globaali talouskriisi vaan sisäsyntyiset syyt. Apua löytyi IMF:ltä ja mailmanpankilta, öljytuottajilta, jopa EU:lta. Suhteellisesti suurimman vastuun ottivat USA ja UK. Keskeiset avunantajat halusivat avun tuottavan tarvittavia rakenteellisia muutoksia ja menevän oikeisiin taskuihin.

Kymmenien vuosien turhauttavien kokemusten jälkeen amerikkalaiset vaativat avultaan ennennäkemätöntä transparenssia, ehdollisuutta ja käytön valvontaa. Itseasiassa melkolailla normaaleja kehitysavun ehtoja.

Pakistanin asevoimat vastustivat Kerry-Lugar billin nimellä kulkevaa USAn avustuspakettia, vaikka se tuo maalle 1,5 mrd \$/v. seuraavan viiden vuodenajan niiden korvausten lisäksi, joita maksetaan huollon kauttakulusta Afganistaniin. Pääsyy oli, että toisin kuin ennen rahoitus ei mahdollista rahojen valumista suoraan turvallisuussektorille tai muuten vääriin taskuihin.

Ensi vuonna USAn kokonaisapu Pakistanille on siis \$ 2,7 mrd ja sen lisäksi mahdollinen humanitaarinen apu ja multikanavien kautta tuleva rahoitus.

Pakistanin hallituksen sopimus talibanien kanssa SWATin heimoalueen ja koko ns. Malakandin alueen antamisesta taliban-hallintovuoden 2009 alussa oli viimeinen loukkaus koalitiota kohtaan. Talibanit saivat keskisuuren eurooppalaisen maan kokoisen, strategisesti yhteyksiä Afganistaniin, Intiaan ja Baluchistaniin hallitsevan alueen hallintaansa ja alkoivat välittömästi nöyryyttää hallitusta ja armeijaa rikkomalla sopimusta mielin määrin. Talibanien terrori aloitti pakolaisaallon Swatista, ja kun hallitus viimein joutui lähettämään armeijan raskaisiin taisteluihin Swatiin sisäisiä pakolaisia oli tullut jo yli 2 miljoonaa .

Hallituksen ratkaisua antaa alue talibaneille on äärimmäisen vaikea ymmärtää. Oliko se ansa talibaneille hyvin tietäessä, että sopimuksia rikotaan kuten aina, voi vain arvailla.

Erittäin raskaat taistelut SWATissa ja armeijan kovat tappiot rikkoivat sotijoiden välisen tosin aikaisemminkin koetellun pitkäaikaisen yhteistyön. Talibanien laajamittainen avoin toiminta muualla heimoalueilla ja samaan aikaan koko maassa kiihtynyt terrori - erityisesti näyttävien terrori-iskujen määrä on nyt kasvanut.

Ääriryhmät pystyvät osoittamaan, että ne haastavat vakavasti turvallisuusviranomaiset ja hallituksen ja pystyvät toimimaan koko maassa. Oleellista on, että terroristista huolimatta ääriliikkeet pystyvät säilyttämään kannatuksensa ja vaikuttamaan myös muiden käyttäytymiseen ja fundamentalististen ulkoisten piirteiden vahvistumiseen. Hallituksen äärimmäinen heikkous ja opposition yritys tulla valtaan kadun ja lakimiesten liikkeen voimalla keväällä 2009 fundamentalistien tukemana vahvisti edelleen pelkoa maan ajautumisesta täyteen kaaokseen

Kaiken keskellä armeija alkoi jälleen nousta ainoaksi organisaatioksi, jolla oli kutakuinkin tilanne hallussaan.

USAn uuden administraation ilmoitusta Afganistanista vetäytymisestä pilkattiin Pakistanissa. Ilmoitus oli kuitenkin Pakistanille vakava paikka. Pakistania ei enää tarvittaisi välissä, Afganistanin kriisiin tukeutunut poliittinen- ja sotilaallinen yhteistyö joko loppuisi tai ainakin muuttaisi luonnettaan.. Mikä pahinta talibanien mahdollinen hallitukseen tulo tai mahdollinen epätodennäköisempi voitto asettaisi Pakistanin täydelle puolustuskannalle jihadin kääntyessä sitä itseään vastaan. Oletetaan, että uusi Afganistanin hallitus joutuisi joustamaan alueellaan toimivien ääriryhmien edessä. Yhteistyön sijasta pulustuslinja siirtyisi kansainvälisen terrorismin, jihadin ja kalifaatin rakentamisessa Pakistanin rajalle.

Pakistanissa onkin pakon edessä jouduttu pohtimaan mahdollisia optioita. Swatin voiton alkaessa varmistua armeija ryhtyi heti suunnittelemaan Etelä-Waziristanin sotatoimia. Alueella oli omien talibanien ohella useamman pataljoonan verran tajikki-, uzbekki- ja uiguuritaistelijoita, joita on pidetty jihadistien eliittijoukkoina. Yleistä mieleipidettä on valmisteltu hyvin. Raskaat sotatoimet ovat meneillään etelä-Waziristanissa. Valmistelut kaikkein vaikeimpaan ja Afganistanin ja koalition toimien kannalta tärkeimpää Pohjois-Waziristaniin ovat meneillään.

Intian vastaiselta rajalta, tai pitääkö sanoa rintamalta, on ensi kertaa irroitettu kolme divisioonaa meneillään oleviin operaatioihin. Armeijan operaatioiden edetessä ääriryhmät ovat lisänneet valtavasti terrori-iskuja. Kohteina ovat olleet armeija, turvallisuuspalvelu ja poliisi sekä paikallishallinto. Samaan aikaan perinteisemmät massakohteisiin tehdyt itsemurhaiskut ovat myös lisääntyneet. Pääkaupunki ja hallintokeskukset eri puolilla maata ovat muuttuneet linnoituksiksi. Islamabadissa rajajoukkojen teltat peittävät suuren osan kaupungin länsiosan

puistoista ja metsiköistä. Maa on kuin sotatilassa tiesulkuineen ja poliisit ja sotilaat ovat pitkin aseineen kaikissa keskeisissä risteyksissä.

USA on johdonmukaisesti lisännyt Pakistanin ahdinkoa ja ohjannut sitä uudenlaiseen politiikkaan aloitteillaan ja sopimuksillaan Intian suuntaan. Richard Hollbrookin asettaminen Afganistanin ja Pakistanin erityisedustajaksi ja yrittämällä aluksi myös virallisesti sitoa Intia hänen mandaattiinsa, osoitti USAn pyrkimystä asettua vieläkin aktiivisemmin sovitteluun Intian ja Pakistanin välejä. Molemmat ovat torjuneet välittäjät mutta Hollbrook jatkaa jyräämistään säännöllisillä käynneillään Islamabadissa ja New Delhissä.

USAn sopimus pari vuotta sitten ydinvoiman, ydinmateriaalin ja –teknologian rauhanomaisesta käytöstä Intian kanssa oli Pakistanille erityisen vaikea niellä. Sopimus tulkittiin Intian ydinasepotentiaalin tukemisena, vaikka se lähinnä mahdollisti Intian valtaisan ydinvoimalarakennusohjelman ja takasi siinä amerikkalaisille toimittajille keskeisen toimittajan roolin.

Pakistanin katkeruutta lisää luonnollisesti se, että sillä vastaavaan sopimukseen mennessään ei todennäköisesti olisi varaa lunastaa palkintoja, rakentaa useita voimaloita. Tehtäisiin vain valvontamyönnytyksiä saamatta sellaista vastinetta, jota odotetaan vastapainona.

Amerikkalaisten painostuksessa Intiaa on käytetty syöttinä myös Pakistanin Afganistan politiikassa. Julkisivutempuista huolimatta Pakistanin ja Afganistanin suhteet ovat vaikeat. Pakistan saa valtavasti apua osallisuudestaan terrorismin vastaiseen taisteluun ja vaatii ja saa lisää korvauksia terrorismin vastaisesta taistelusta. Afganistan taas katsoo, että Pakistanin pitäisi investoida edes maiden väliseen infrastruktuuriin ja mahdollistaa kauttakulku myös Intiaan, Afganistanin perinteiselle hedelmien vientimarkkinoille. Pakistanin ja Intian rajahan on edelleen suljettu, tosin ensimmäiset symboliset peruna- ja omenakuormat ovat ylittäneet jo rajan.

Intian äskeinen tarjous ryhtyä kouluttamaan Afganistanin poliisivoimia - tähän tarkoitukseenhan on ollut vaikea saada riittävästi kouluttajia - nosti Pakistanissa tiukan virallisen vastalauseen. Esitys tehoi siten, että nyt Pakistan tarjoutuu antamaan kouluttajia. Pakistanin sitominen rakentavaan toimintaan Afganistanissa voi näin päästä myös apupuolella alkuunsa. Intia on jo suuri avunantaja Afganistanissa, ja sen taloudellinen läsnäolo vahvistuu. Tämäkin koetaan yrityksenä heikentää Pakistanin turvallisuutta Afganistanin kautta.

Edellä mainitut esimerkit Pakistanin ja Intian suhteista osoittavat epäluulon syvyyttä. Intian talouden viimeisen kymmene vuoden äärimmäisen nopea kehitys ja Pakistanin itseasiassa negatiivinen kasvu, maa tarvitsee 6 -8 %:n kasvun väkiluvun kasvun ja ympäristön tuhoutumisen takia säilyäkseen kasvu-uralla, on repäissyt maiden resurssien välisen kaulan Pakistanille mahdottomaksi. Varustelukilpa on jo vienyt sen kasvun edellytykset, koulutustason ja lukutaidon ainoana maana alueella laskevaan suuntaan.

Intian ja Pakistanin juri julkaistut viimeiset aseostot USAsta kertovat varustelupotentiaalin nykyisistä mittasuhteista, mutta myös USAn tasapainoilusta. Intia osti kuljetus ja tiedustelukoneita 4,1 mrd. \$ edestä, tykistöä vajaalla miljardilla aikaisempien AWACSSien ja muun materiaalin oston lisäksi. Neuvottelut 126:n monitoimi taistelukoneen \$ 10 miljardin kaupasta Locheedin kanssa ovat loppupuolella. Pakistanhan uusii vastaavaa kalustoaan Kiinan avulla ja aloitti myös kiinalaisten koneiden kotimaisen kokoamisen. Pakistanille USA puolestaan möi kolmella miljardilla 18 F-16 hävitäjää tasapainottamaan Intian uudelleen tiivistyviä aseostoja Venäjältä, joissa päällimmäisinä ovat 29:n MIG-29-K koneen osto, ja ratkaisun haku

vanhaan lentotukialuskauppakiistaan. Pakistanille myydään USAsta kaksi poistettavaa fregattia ja laivasto hakee uutta toimittajaa sukellusveneille. Tässä Saksa on ilmeisen vahvoilla.

Siis Intia varustautuu varmasti yli 20 miljardin \$ ulkomaisilla ostoilla ja suunnittelee ydinsukellusveneiden rakentamista. Pakistan , jonka pitäisi olla lähes konkurssitilassa , ostaa vähintään \$ 5 – 6 miljardilla täydennystä arsenaaliinsa. Muistaen Pakistanin talouden koon kyse on valtavista ponnistuksista jotka ovat poissa yhteiskunnan muiden sektoreiden kehityksestä.

Terrorismin vastaiseen taisteluun amerikkalaiset, saksalaiset, ranskalaiset ja britit ovat toimittaneet Pakistaniin pimeänäkölaitteita ja sotilaiden suojarusteita. Kiinnostus sofistikoituun telekommunikaatioon ja tiedustelulaitteisiin on myös suuri, ääriryhmät ovat omaksuneet viimeisimmän teknologian käytön nopeammin kuin Pakistanin turvallisuusviranomaiset. .

Miten Pakistan selviää terrorismin vastaisesta taistelustaan ja edessä olevista pakottavista ratkaisuksista niin, että sen suhteellinen suurvalta-asema säilyy ja kansallinen itsetunto kestää maan taloudellisen aseman suhteellisen edelleen taantumisen?.

Voi ennakoida, Pakistan on jatkossakin kaikista edessä olevista takaiskuista huolimatta alueellinen suurvalta, jonka armeija on pystynyt uudistumaan ja on ydinaseineen yksi maailman vahvoista asevoimista.